

Predmet: Srebrenica II

Viši sud u Beogradu – Odeljenje za ratne zločine

Broj predmeta: K. Po2 9/21

Krivično delo: ratni zločin protiv civilnog stanovništva iz čl. 142, st. 1 KZ SRJ

Optuženi: Milenko Živanović

Glavni pretres: 27.03.2023.

U nastavku dokaznog postupka izvršen je uvid u pismenu dokumentaciju koja se nalazi u spisima predmeta – Zahtev Glavnog štaba VRS koji je Ministarstvu odbrane RS uputio Petar Škrbić i Dopis Ministarstva RS od 13. jula 1995. godine.

Svedok Petar Škrbić

Svedok odbrane Petar Škrbić je naveo da je bio pripadnik VRS, pri Glavnom štabu, pomoćnik komandanta Ratka Mladića za mobilizaciju i personalne poslove. Ništa mu nije poznato o aktivnostima optuženog u kritičnom periodu. Početkom jula meseca 1995. godine pričalo se o zameni optuženog Živanovića. General Mladić se dogovorio sa Karadžićem da optuženog na mestu komandanta Drinskog korpusa zameni Radislav Krstić, pa je svedoku rekao da 14. jula 1995. godine odnese ukaz Karadžiću na potpis. Objasnio je da mu je pred Haškim tribunalom pokazan taj dokument, ali je Krstić faktički već 13. jula 1995. godine primio dužnost od optuženog. U vezi sa dokumentom koji je svedok uputio Ministarstvu odbrane RS, a koji je na današnjem pretresu izveden kao dokaz, naveo je da mu je iz Operativnog centra 11. jula 1995. godine preneto da treba izvršiti mobilizaciju 50 autobusa. Mobilizacija vozila bila je u nadležnosti Ministarstva odbrane, pa je u skladu sa tim i izradio akt, odnosno zahtev i poslao ga Ministarstvu, koje je izvršilo mobilizaciju autobusa po Sekretarijatima narodne odbrane u RS. Nije ni optuženi, a ni Mladić nije mogao to da naredi, već samo Ministarstvo odbrane. Objasnio je da brigade nisu imale autobuse, a ni gorivo. Ni jedan komandant nije mogao da obezbedi toliki broj autobusa. Gorivo za autobuse obezbedio je Karemans (tadašnji komandant Holandskog bataljona u Srebrenici). Drugi dokument u koji je na današnjem pretresu izvršen uvid, odnosno dopis iz Ministarstva odbrane, doneo je Momčilo Kovačević – naređenje da se odobre i nađu ti autobusi. Vojska se u nabavku autobusa nije mogla mešati iz razloga jer nije bilo proglašeno ratno stanje. Već od 15. juna 1995. godine Mladić je optuženom sugerisao da preda dužnost komandanta Drinskog korpusa, pa je iz tog razloga Radislav Krstić još 6. jula 1995. godine sa starešinama uspostavio istureno komandno mesto na Pribićevcu.

Svedok Mirko Trivić

Svedok odbrane Mirko Trivić naveo je da je bio aktivni oficir, na dužnosti u JNA, načelnik klase na Vojnoj akademiji, kada je 8. januara 1992. godine upućen da se nađe na raspolaganju srpskom narodu u BiH, jer se vojska nesrpske nacionalnosti povlačila. Otišao je sa više oficira prvo u Zvornik, pa u Han Pijesak, gde su dobili zadatak da formiraju Prvu gardijsku brigadu. Čuli su da je u novembru mesecu 1992. godine formiran Drinski korpus kojim je komandovao optuženi. Svedok je bio načelnik štaba u Gardijskoj brigadi sve do 15. avgusta 1994. godine, kada preuzima komandovanje Romanijskom brigadom koja je bila u sastavu Drinskog korpusa.

Za operaciju „Krivaja 95“ naređenja su išla od komandanta korpusa. Poziv za komandantsko izviđanje je dobio od Krstića koji im je izdavao konkretna naređenja, jer je on bio komandant operacije. Optuženi nije bio prisutan na sastanku koji je održan 12. jula 1995. godine u Bratuncu. Istom su prisustvovali Krstić i Mladić. Na tom sastanku Mladić je razgovarao sa nekim u vezi sa prevozom civila, i rekao da će oni preuzeti mobilizaciju autobusa i kamiona, s tim da druga strana obezbedi gorivo. Operacijom „Krivaja 95“ je od početka do kraja komandovao Krstić. Optuženi nije bio u funkciji komandanta u vreme izvođenja akcije. Svedok je zaključio da je optuženi van toga bio iz zdravstvenih razloga. Ručak koji je organizovan 9. ili 20. jula 1995. godine bio je samo formalni ispraćaj optuženog, i tada ga je prvi put video od 11. jula 1995. godine kada su se sreli u Srebrenici. Svedok je zaključio da je optuženi došao u Srebrenicu iz privatnih razloga, obzirom da je iz Srebrenice.

U odnosu na akt od 13.07.1995. godine, odnosno upozorenje kojim je postavljen ultimatum Muslimanima u Žepi, a za čije izdavanje se tereti optuženi, svedok je naveo da je isti sačinjen po klišeju. Naime, isti se pisao u ime nekoga ko je formalno još uvek na dužnosti, bez obzira na faktičko stanje. Optuženi tog dana nije ni mogao da odlučuje jer nije bio na Žepi, niti mu je bila poznata situacija. Svedok je došao u Krivaju 13. jula 1995. godine i javio se Krstiću, jer je 14. jula 1995. godine počela operacija „Žepa“. Krstić je bio načelnik štaba Drinskog korpusa. Svedok je već 12. jula 1995. godine referisao Krstiću, a njemu je Mladić naredio da se ide na prostor Žepe.

Svedok Vinko Pandurević

Svedok odbrane Vinko Pandurević bio je komandant Zvorničke brigade VRS od decembra 1992. godine. Njegova brigada je bila u sastavu Drinskog korpusa. Akciju „Krivaja 95“ od početka do kraja je realizovao general Krstić, i u sprovođenje iste optuženi se nije mešao, iako je formalno još uvek bio komandant, jer ga je na mestu komandanta Drinskog korpusa faktički već zamenio Krstić. Dana 2. jula 1995. godine došlo je Krstićevo pripremno naređenje, a optuženog nije video. Po pravilima službe, Krstić je trebao da referiše optuženom, ali to tako nije bilo – i sâm svedok je referisao Krstiću.

Srebrenica je u aprilu mesecu 1993. godine proglašena za zaštićenu zonu, ali je ona i dalje ostala zona u kojoj je funkcionisala 28. divizija Armije BiH. Direktivu br. VII Glavnog štaba VRS video je prvi put tek u Haškom tribunalu. Nju izdaje Vrhovni komandant, a Glavni štab je prosleđuje dalje korpusima. O naredbi koju je izdao optuženi, u kojoj se između ostalog navodi da treba „svakodnevnim planskim i osmišljenim borbenim aktivnostima stvoriti uslove totalne nesigurnosti, nepodnošljivosti i besperspektivnosti daljeg opstanka i života meštana u Srebrenici i Žepi“, svedok je naveo da je to prepisano iz Direktive VII. Iz naredbe brigade se vidi da brigadama ništa konkretno nije naređeno u tom pravcu. Objasnio je da je tokom svog suđenja u Haškom tribunalu saznao da je nekadašnji specijalni izaslanik UN u Jugoslaviji, Jasuši Akaši, konstatovao da je pad Srebrenice neminovnost, ali da je potrebno da se izvrši evakuacija civilnog stanovništva. On je u ime generalnog sekretara UN koordinirao akcije UNPROFOR-a. General Holandskog bataljona je slao podatke, pa je tako odobreno 30 tona goriva za izvođenje akcije evakuacije. Sastanak koji je održan u hotelu „Fontana“ bio je sastanak na kome je dogovorena evakuacija stanovništva. Ocenio je da se nije radilo o prisilnom preseljenju, već o evakuaciji. O naredbi vezanoj za Žepu svedok je naveo da je malo verovatno da je optuženi istu i video, jer tada više nije bio komandant Drinskog korpusa.